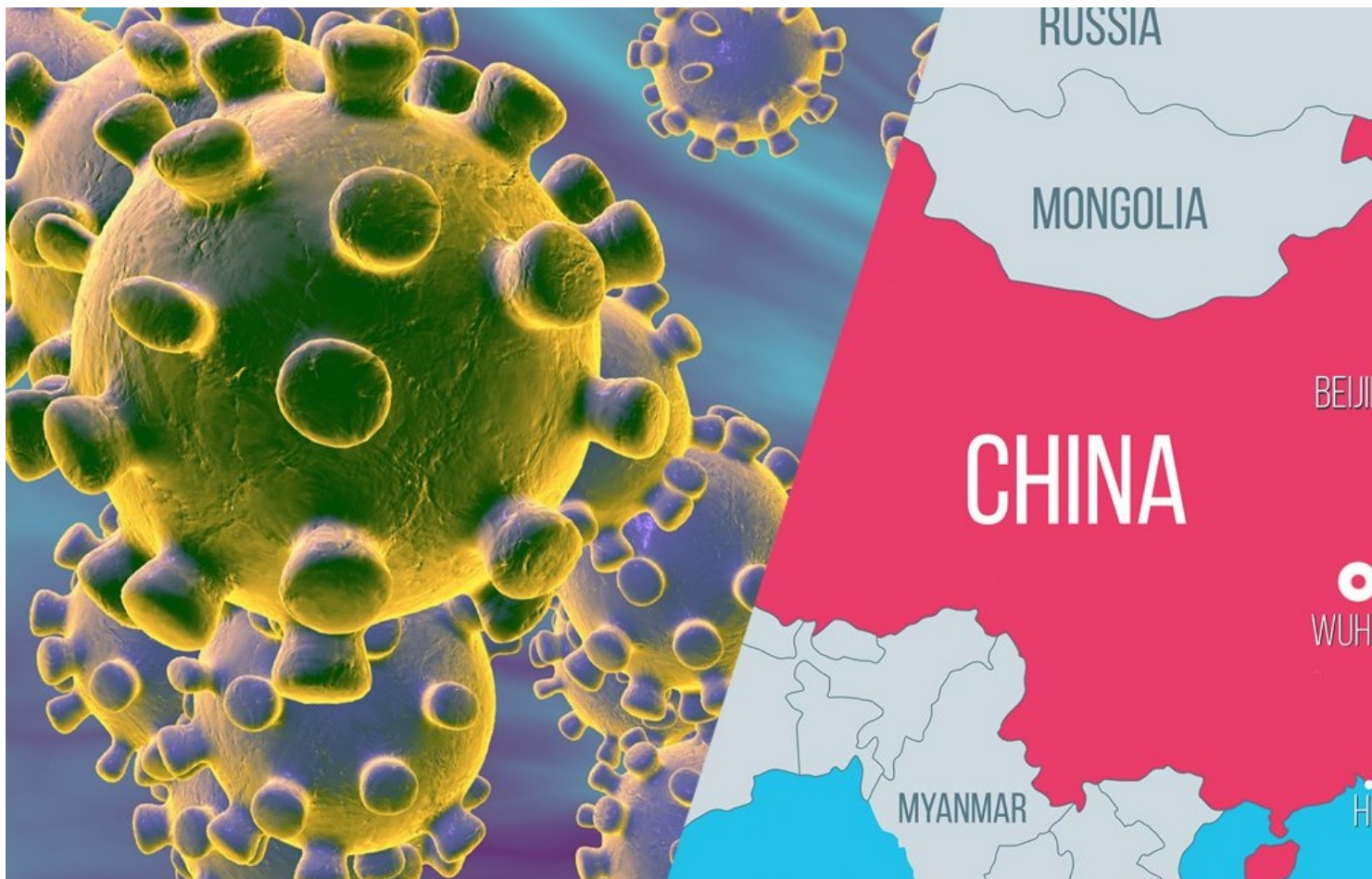

Điều gì sẽ xảy ra nếu các kịch bản tồi tệ nhất về nCoV trở thành hiện thực và dịch bệnh này phát triển nhanh hơn so với các biện pháp phòng ngừa mà cộng đồng quốc tế và Trung Quốc đang triển khai? Dịch viêm đường hô hấp cấp do nCoV gây ra ở Trung Quốc có thể sẽ đột nhập vào tháng này. Trong bài viết này, hãy cùng nhau xem xét các hậu quả địa chính trị và kinh tế của dịch bệnh này.

Dịch nCoV bùng phát vào thời điểm mà tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc đang chậm lại, nền công nghệ lên, nhu cầu nội địa suy giảm và cuộc chiến thương mại với Mỹ vẫn tiếp diễn. Tỷ lệ tăng trưởng GDP 6,1% trong năm 2019 gần chạm mức thấp nhất trong ngưỡng mức tiêu mà Bắc Kinh đặt ra và giảm mạnh so với con số

6,6% của năm 2018. Hôm 15/1, Trung Quốc và Mỹ đã ký kết thỏa thuận thương mại giai đoạn 1, bước đầu cho việc kết thúc cuộc chiến thương mại Mỹ-Trung. Tuy nhiên, chưa kịp vui mừng thì chỉ vài ngày sau đó, dịch nCoV đã bắt đầu trở nên nghiêm trọng.

Việt Nam, thị trường của tỉnh Hồ Bắc, là trung tâm của ngành công nghiệp Trung Quốc. Trong khi nền kinh tế Trung Quốc phải chịu đựng sự suy giảm, thành phố này vẫn đạt tốc độ tăng trưởng 7,8% trong năm 2019. Tỉnh vùng của Việt Nam trong năm 2020 cũng rất sáng. Theo chính quyền tỉnh Hồ Bắc, có tới hơn 300 trong tổng số 500 tập đoàn hàng đầu thế giới đã có mặt ở Việt Nam. Số lượng công ty công nghệ cao mới thành lập đã đạt mức kỷ lục là 900.

Bắc Kinh đã chứng tỏ họ có thể huy động hàng triệu người cho mục tiêu kiểm soát nCoV, đồng thời cách ly hàng triệu người khác khỏi gia đình và bên bè của họ. Với dân số 58 triệu người, tỉnh Hồ Bắc đã bỏ công sức và chi phí khổng lồ. Hãy so sánh Việt Nam với bang California hoặc chính xác hơn là với thung lũng Silicon của Mỹ, và hình dung những thiệt hại mà virus nguy hiểm này gây ra cho nền kinh tế Trung Quốc nói riêng và nền kinh tế toàn cầu nói chung nếu không được kiểm soát một cách hiệu quả trong vài tuần tới.

Trong kịch bản ít bi đát hơn, khi Bắc Kinh có thể sớm ngăn chặn nCoV, thiệt hại đối với nền kinh tế Trung Quốc và nền kinh tế toàn cầu có thể sẽ không quá lớn. Chẳng hạn, khi dịch SARS xảy ra vào năm 2003, thị trường chứng khoán bán lẻ của Trung Quốc giảm xuống mức đáy 4,3% nhưng sau đó đã nhanh chóng tăng trở lại và đạt mức tăng trưởng 9,7% vào quý III. Tổng thể, vốn thị trường khách trong các tháng 5 và 6/2003 giảm 42% và 22% tương ứng khi tăng trở lại vào tháng 9 năm đó.

Tuy nhiên, dịch viêm đường hô hấp cấp lớn này có khả năng gây thiệt hại nghiêm trọng tới nền kinh tế Trung Quốc và tác động tới nền kinh tế toàn cầu. Theo chuyên gia chính sách toàn cầu Andrew Milligan của công ty Aberdeen Standard Investments, ngay cả khi Chính quyền Trung Quốc có thể dập tắt dịch bệnh này thì họ vẫn sẽ vấp phải mất cú sốc kinh tế ngắn hạn. Tuy nhiên, vẫn còn quá sớm để đánh giá triển vọng của thị trường toàn cầu.

Mặc dù vậy, quan điểm chung của nhiều chuyên gia tài chính là các nhà đầu tư

ngân hàng có thể chịu tác động tiêu cực của các chính sách và kinh tế nCoV. Cơ quan tình báo kinh tế (EIU) ước tính sẽ bùng phát dịch bệnh do nCoV gây ra có thể làm giảm từ 0,5 đến 1 điểm phần trăm tăng trưởng GDP thực tế của Trung Quốc trong năm 2020. Các nền nhân đầu tiên của nCoV là các hãng hàng không và công ty lữ hành; do vậy, ngành du lịch và vận tải sẽ bị thiệt hại nặng nề. Tuy nhiên, một số lĩnh vực khác như dược phẩm, thương mại điện tử và ô tô có thể sẽ hưởng lợi. EIU dự báo tốc độ tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc trong năm 2020 là 5,9% và nếu dịch viêm đường hô hấp cấp đột ngột mới nguy hiểm như SARS, thì tăng trưởng GDP của nước này có thể sẽ giảm xuống còn 4,9%.

Cần phải lưu ý rằng GDP của Trung Quốc chỉ là 1.600 tỷ USD vào năm 2003, thấp hơn nhiều so với con số 14.300 tỷ USD năm 2019. Năm 2003, Trung Quốc mới chỉ là nền kinh tế lớn thứ 7 thế giới. Giờ đây, nước này đã trở thành nền kinh tế lớn thứ 2 thế giới. Trung Quốc giữ vai trò không thể thiếu trên thị trường toàn cầu.

Cùng với những động cơ nhân đạo thuần túy, Bắc Kinh đang cố gắng ngăn chặn các hậu quả nguy hiểm nhất của dịch bệnh này để tránh những tác động tiêu cực đối với nền kinh tế như những gì đã thấy vào năm 2003. Các con số thống kê cho thấy hậu quả nghiêm trọng có thể có của dịch bệnh này. Năm 2019, trong kỳ nghỉ Tết Nguyên Đán, lợi nhuận của các hãng bán lẻ và nhà hàng đã vượt ngưỡng 148 tỷ USD, trong khi doanh thu của ngành du lịch cũng đạt trên 76 tỷ USD.

Tuy nhiên, hậu quả của dịch bệnh lớn này sẽ lớn hơn rất nhiều so với những thiệt hại về mặt doanh thu. Kể từ năm 2010, Trung Quốc đã bắt đầu nghẹt thở uy tín quốc tế ở khía cạnh quyên góp mìn, nhất là trong lĩnh vực giáo dục và thu hút nhân tài từ khắp nơi trên thế giới. Trung Quốc đã nỗ lực hết sức để thay đổi hình ảnh của nước này và mọi nỗ lực nhất có thể các du học sinh nước ngoài và chuyên gia giỏi đến nước này. Theo Bộ Giáo dục Trung Quốc, riêng tỉnh Hồ Bắc đã có tới 21.371 du học sinh nước ngoài.

Giờ đây mới thành công của Trung Quốc trong việc thu hút nhân tài từ những quốc gia khác trong thập kỷ qua có thể sẽ bị nCoV hủy hoại. Các nước châu Âu và Mỹ Latinh đã bắt đầu quá trình sơ tán công dân của mình ở Việt Nam. Nếu nCoV bùng phát trên quy mô lớn sang các tỉnh khác, thì chúng ta sẽ chứng kiến nhiều chuyên bay từ Trung Quốc tới các nước phương Tây với quy mô chưa từng thấy.

Dịch nCoV đang lây lan trong bối cảnh cuộc chiến thương mại Mỹ-Trung đang diễn ra và tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc đang suy giảm. Điều đó thúc đẩy việc mất thặng dư thương mại, Trung Quốc cần phải huy động nguồn lực của các nước và 1,4 tỷ dân của nước này. Mặc dù vậy, các nguồn lực đó cần phải tập trung vào việc chống lại dịch bệnh nCoV, nền kinh tế Trung Quốc có thể bước vào trạng thái “ngủ đông” và thậm chí phải tạm thời rút khỏi chính trường thế giới. Các hậu quả của chính trị và kinh tế có thể rất lớn trong tương lai gần nếu Bắc Kinh quyết định rằng tạm thời nên dặt là biện pháp tốt nhất.

Trái ngược với Trung Quốc, Mỹ là nước hàng đầu lớn nhất về cuộc khủng hoảng hiện nay. Tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc sẽ tiếp tục suy giảm và vấn đề rõ ràng đang của cuộc khủng hoảng này sẽ lớn đến mức nào. Cán cân quyền lực có thể tạm thời biến đổi theo hướng có lợi cho Mỹ. Hiện nay, nhiều nhóm quốc gia có chủ quyền đang cố gắng đấu tranh cho các chính sách ngoại giao độc lập và các chính sách này thường mâu thuẫn với quan điểm của Mỹ. Đáng chú ý, Iran, Trung Quốc, Nga và giờ đây là Thổ Nhĩ Kỳ đều chắc chắn rằng khi họ đang về mặt trực, thì tất cả họ sẽ có thể đổi chơi lợi nước Mỹ nói riêng và phương Tây nói chung. Tuy nhiên, nếu mặt quốc gia bị lôi, đặc biệt là tập trung ba bên Trung Quốc-Nga-Iran, thì cán cân quyền lực toàn cầu sẽ biến đổi theo hướng có lợi cho phương Tây.

Đã xuất hiện những ý kiến cho rằng nCoV do con người tạo ra nhằm gây tổn hại cho Trung Quốc, và các thuyết âm mưu sẽ tiếp tục gia tăng. Chẳng hạn, chính trị gia người Nga Vladimir Zhirinovsky đã tuyên bố rằng virus nguy hiểm này chắc chắn do người Mỹ tạo ra để chống lại Trung Quốc. Các thuyết âm mưu tương tự như vậy không có gì là mới. Mặt đối tá Không quân Trung Quốc cáo buộc Chính phủ Mỹ đã phát tán virus cúm gia cầm H7N9 vào Trung Quốc để tiến hành chiến tranh sinh học. Mặt phiên bản khác của thuyết âm mưu này đang được lan truyền trên mạng xã hội – nCoV do mặt “chống trình vi khí sinh học bí mật” của Trung Quốc hay Virus virus học Vết Hán tạo ra.

Những thuyết âm mưu như vậy nghe có vẻ logic nhưng nếu nCoV gây hại chủ yếu cho Trung Quốc, thì Bắc Kinh có lẽ sẽ không chấp nhận rằng đó là mặt sẽ kiến quốc gia nhiên. Nếu Nga đã phải chịu đựng cảm giác bất an trong nhiều thập kỷ, thì chúng ta đang kiến kiến sẽ ra đời của mặt công quốc mới với cảm giác tương tự. Nếu Trung Quốc vượt qua thách thức lớn này, thì họ sẽ phát triển mạnh mẽ hơn và vững chắc hơn trước đây.

Trong khi đó, phần còn lại của thế giới đang điều chỉnh với làn sóng bài Trung Quốc

Cũng như các nước Đông Á khác bị nhiều người trên thế giới không phân biệt được các quốc gia châu Á. Các phương tiện truyền thông đưa rất nhiều thông tin về phương tiện quy kết lỗi (của người dân các nước khác) để với người Trung Quốc và người nước ngoài gốc Trung Quốc (người Canada, Pháp, Mỹ...).

Biết, các công dân Pháp gốc châu Á đang phàn nàn về những hành vi người dân trên các phương tiện giao thông công cộng. Rõ ràng là giờ đây, nếu nCoV không được ngăn chặn, thì chúng ta sẽ chứng kiến một làn sóng bài Trung Quốc mạnh mẽ

hơn và điều này sẽ thúc đẩy người lao dân tộc chủ nghĩa và oán giận ở Trung Quốc.

Sẽ không có ai vô sự khi nền kinh tế lớn thế hai thế giới bị chứng kiến. Thậm chí, ngay cả khi nCoV được ngăn chặn thành công ở phần còn lại của thế giới thì nền kinh tế toàn cầu cũng sẽ bị "hết hơi" và "sụp đổ" cùng với Trung Quốc./.

Ridvan Bari Urcosta, chuyên gia phân tích của tạp chí về tương lai của Geopolitical Futures. Bài viết được đăng trên [Japan Times](#)

Minh Anh (giới thiệu)